

Rzeszów, 29 kwietnia 2025 r.

dr hab. Anna Kościółek, prof. UR
Zakład Postępowania Cywilnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Rzeszowski

**RECENZJA W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE NADANIA
PANU DOKTOROWI JAROSŁAWOWI STASIAKOWI
STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO W DISCYPLINIE NAUKI PRAWNE**

I. Uwagi wstępne

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej recenzji, zakończonej opinią w sprawie nadania panu doktorowi Jarosławowi Stasiakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, jest postanowienie Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki prawne z dnia 24 stycznia 2025 r. powierzające mi obowiązki recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym.

Przedmiotową recenzję sporządziłam stosując się do art. 219 ust. 1 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.), który przewiduje, że: „stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

II. Stopień doktora

Pan doktor Jarosław Stasiak uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 13 marca 2009 r. w oparciu o rozprawę doktorską pt. *Zwolnienie od kosztów sądowych w polskim i niemieckim postępowaniu cywilnym (studium prawnoporównawcze)*. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. dr hab. Andrzej Marciniak, zaś recenzentami dr hab. Józef Jagiela, prof. UŁ oraz prof. dr hab. Vytautas Nekrosius. Praca doktorska została opublikowana w 2010 r. jako monografia: *Zwolnienie od kosztów sądowych*, nakładem Wydawnictwa Lexis Nexis.

Tym samym pierwszy warunek stawiany przez art. 219 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj. posiadanie stopnia doktora, jest spełniony.

III. Osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Dr Jarosław Stasiak, jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wskazuje pracę pt. *„Pozew i powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym”*, Warszawa 2024, wydaną w serii Biblioteka Sądowa przez wydawnictwo Wolters Kluwer.

Oceniając pracę pt. *„Pozew i powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym”* pod kątem kryteriów wskazanych w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że monografią naukową, zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 661), jest recenzowana publikacja książkowa: przedstawiająca określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy; opatrzona przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny naukowej aparatem naukowym. Spoglądając pod tym kątem na pracę pt. *Pozew i powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym* można uznać, że kryteria te zostały spełnione.

Po pierwsze, oceniana praca stanowi recenzowaną publikację książkową - jej recenzentem wydawniczym jest dr hab. Tadeusz Zembrzusi, prof. UW.

Po drugie, pracę można uznać za przedstawiającą tytułowe zagadnienie w sposób oryginalny i twórczy. Jeżeli bowiem określenie oryginalny i twórczy odniesiemy, zgodnie z regułami języka powszechnego, do takiego dzieła, które jest niepowtarzalne, jedyne w swoim rodzaju, nie będące efektem naśladownictwa oraz posiadające cechę kreatywności, recenzowane opracowanie wydaje się spełniać te warunki. Dzieje się tak mimo tego, że praca Habilitanta nie stanowi pierwszego monograficznego opracowania dotyczącego instytucji powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. W 2017 r. została bowiem opublikowana monografia autorstwa Daniela Jakimca pt. „*Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym*”. Opracowanie dr. Jarosława Stasiaka nie jest jednak kompilacją tej monografii, lecz Jego samodzielnym wkładem do nauki prawa, w szczególności nauki prawa cywilnego procesowego. Habilitant podjął badania w celu przedstawienia własnych wyników i podjęcia trudu własnych interpretacji, co moim zdaniem wyczerpuje przesłanki oryginalności i twórczego charakteru.

Po trzecie, opracowanie może być uznane za dzieło opatrzone przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny aparatem naukowym. Recenzowana praca zawiera bowiem zarówno przypisy jak i wykaz literatury (choć pewnym mankamentem jest brak wykazu orzeczeń sądowych i aktów prawnych w bibliografii).

Wracając do wymogów wskazanych w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a należy zauważyć, że wydawnictwo Wolters Kluwer jest wydawnictwem, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Biorąc pod uwagę powyższe należy przyjąć, że został spełniony formalny warunek w postaci przedstawienia osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 a ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Przechodząc do oceny monografii zgłoszonej w przewodzie habilitacyjnym trzeba w pierwszej kolejności uznać, że wybór tematu opracowania monograficznego dokonany przez Habilitanta można ocenić pozytywnie. W literaturze brakuje całościowego opracowania podejmującego zagadnienie powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym - takiej roli z pewnością nie pełni wspomniana już monografia autorstwa Daniela Jakimca pt. „*Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym*”. Stan taki należy uznać za niewystarczający nie tylko w kontekście potrzeb nauki, ale również z perspektywy praktyki stosowania prawa. Instytucja

będąca przedmiotem analizy Habilitanta charakteryzuje się bowiem doniosłym znaczeniem praktycznym - pełni istotną rolę dla stabilizacji rynku nieruchomości oraz obrotu nieruchomościami.

Merytoryczna część pracy składa się ze 190 stron, na których Autor umieścił: wstęp, osiem rozdziałów oraz podsumowanie wraz z wnioskami *de lege ferenda*.

W pierwszych dwóch rozdziałach Autor prezentuje przede wszystkim uwagi o charakterze historycznoprawnym. W rozdziale I (s. 19-33) zarysowuje ewolucję systemów rejestracji praw i obowiązków związanych z nieruchomościami – zarówno w ujęciu międzynarodowym, jak i w odniesieniu do polskiego porządku prawnego. Z kolei w rozdziale II (s. 35-40), przedstawia zwięzły rys historyczny samej instytucji powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

W kolejnej części pracy (rozdział III, s. 41-69) Habilitant w pierwszej kolejności koncentruje swoje rozważania na ogólnej charakterystyce powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, przedstawiając zwłaszcza jej cel, przesłanki zasadności oraz pojęcie stanu prawnego podlegającego korekcie w trybie tego powództwa. W drugiej części tego rozdziału Autor przedstawia analizę charakteru prawnego przedmiotowego powództwa. Rozważania w tym względzie rozpoczyna od prezentacji rozbieżnych poglądów, jakie w tej kwestii prezentowane są w nauce i orzecznictwie. W dalszej kolejności, odnosząc się do zasygnalizowanych rozbieżności, Habilitant opowiada się za kształtującym charakterem powództwa, nawiązując w ten sposób do poglądu, od którego Jego zdaniem obecnie niesłusznie odstępiono.

W dalszej kolejności (rozdział IV, s. 71-105) Autor zestawia przedmiotowe powództwo z innymi instytucjami prawnymi oraz postępowaniami, dzięki którym również można osiągnąć efekt w postaci usunięcia wadliwej treści księgi wieczystej. Wśród wspomnianych instytucji i postępowań Habilitant uwzględnił: działanie sądu na podstawie art. 626¹³ § 2 KPC; zmiany w księdze wieczystej na podstawie art. 27 UKWH.; postępowanie wieczystoksięgowe; zniesienie współwłasności dotyczące nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta; dział spadku i podział majątku wspólnego; postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku; zasiedzenie; inne sprawy rozpoznawane w procesie (np. powództwo o stwierdzenie nieważności czynności prawnej z art. 189 KPC); postępowania administracyjne. Rozważając konieczność dokonania wyboru właściwej ścieżki ochrony prawnej Habilitant przyjmuje, że wobec części postępowań przepisy o uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym stanowią *lex specialis*, zaś regulacja

prawna niektórych z tych postępowań jest tego typu regulacją szczególną wobec analizowanego postępowania.

Uwagi zawarte w rozdziale V (s. 107-122) dotyczą sformułowania żądania pozwu. W tym kontekście Habilitant uznaje ogólnie, że żądanie pozwu powinno być sformułowane w sposób zgodny z przepisami regulującymi prowadzenie ksiąg wieczystych oraz powinno precyzyjnie wskazywać, jakie konkretnie zmiany mają nastąpić w treści księgi wieczystej. Ponadto, formułuje szereg uwag praktycznych odnośnie do sposobu sformułowania żądania pozwu. Jednocześnie przyjmuje On, że sąd rozpatrujący powództwo może dokonać wykładni żądania w sposób przyjazny korekcie księgi, ale nie może przy tym przekroczyć granicy żądania wyznaczonego przez powoda.

Analiza przedstawiona w rozdziale VI (s. 123-161) poświęcona jest problematyce stron postępowania o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz przebiegu tego postępowania. Habilitant zajmuje się w pierwszej kolejności problematyką legitymacji czynnej oraz biernej. Następnie analizowany jest udział prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacji pozarządowych w postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Ostatni fragment rozdziału VI Autor poświęcił omówieniu samego postępowania, w związku z czym przedstawia w szczególności kwestie takie jak: właściwość rzeczowa oraz miejscowa sądu (wraz z kwestią dopuszczalności rozstrzygania w przedmiotowych sprawach przez sąd polubowne), opłata od pozwu, skutki wniesienia pozwu i doręczenia odpisu pozwu pozwanemu, zabezpieczenie roszczenia poprzez wpis ostrzeżenia w księdze wieczystej, postępowanie dowodowe, w tym problem związania sądu treścią przedłożonych mu dokumentów.

Rozdział VII (s. 163-175) dotyczy końcowego etapu procesu, tj. wydania przez sąd orzeczenia oraz jego ujawnienia w księdze wieczystej. W tym kontekście Habilitant opisuje treść orzeczenia zapadającego w procesie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, jego egzekucję oraz skutki dla sądu wieczystoksięgowego.

Ostatnia część pracy (rozdział VIII, s. 154 - 170) została poświęcona uwagom o charakterze prawnoporównawczym. W tej części pracy Habilitant przedstawił instytucje analogiczne do omawianego powództwa w ujęciu właściwym dla wybranych obcych porządków prawnych. Analizie poddano rozwiązania niemieckie, czeskie, austriackie, francuskie, szwajcarskie oraz holenderskie.

Zwieńczenie monografii stanowią wnioski końcowe i postulaty *de lege ferenda*, które dotyczą zarówno całego systemu rejestracji praw i nieruchomości, jak również analizowanej instytucji.

Dokonując oceny monografii przedstawionej przez Habilitanta jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit a, na wstępie należy zauważyć, że opracowania tego nie sposób uznać za osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, ani też w rozwój nauki postępowania cywilnego. Przekonanie to jest efektem kilku poważnych zastrzeżeń, jakie wzbudza monografia dr. Jarosława Stasiaka.

Po pierwsze, znaczna (bo stanowiąca ponad 25% zawartości merytorycznej całej monografii) część rozważań Autora wykracza poza temat, który został określony w tytule monografii. Zarzut ten jest aktualny w odniesieniu do uwag zawartych w rozdziale 6, który nosi tytuł „*Strony postępowania z art. 10 ust. 1 u.k.w.h. i jego przebieg*” oraz rozdziału 7 zatytułowanego „*Orzeczenie w procesie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i jego realizacja*”. Poza sformułowany przez siebie temat rozprawy Habilitant wykracza również w rozdziale obejmującym uwagi prawnoporównawcze, które nie zostały ograniczone wyłącznie do problematyki powództwa, ale w znacznej mierze obejmują też kwestie związane z samym postępowaniem o uzgodnienie treści księgi wieczystej. Mając na uwadze zawartość merytoryczną monografii Habilitanta należy więc uznać, że sformułował on tytuł monografii w sposób nieadekwatny do jej treści. Ponadto, nie do końca zrozumiałe jest uwzględnienie w tytule monografii pozwu, gdyż przedmiot opracowania stanowi *de facto* instytucja powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Zastrzeżenia podobne do powyższych można odnieść również do tytułu rozdziału III. Zestawienie brzmienia tytułu tej części pracy z jej merytoryczną zawartością również wywołuje dysonans. O ile bowiem tytuł sugeruje, że zawarte w tym rozdziale rozważania dotyczą charakteru powództwa, o tyle Autor prezentuje również ogólną charakterystykę tej instytucji, jej cel i założenia.

Kolejne zastrzeżenie dotyczy celu badawczego, tj. głównego zamierzenia, które badacz zamierza zrealizować dzięki swoim badaniom, oraz tez badawczych, tj. konkretnych twierdzeń lub założeń, które są następnie weryfikowane w toku badań. Nie zostały one bowiem należycie wyeksponowane zarówno we wstępie otwierającym monografię, jak i w samej treści tego opracowania.

Zauważalne deficyty dotyczą bazy źródłowej - w wykazie literatury znajduje się jedynie 137 pozycji, z których Habilitant korzystał przygotowując monografię. Niewielka

liczba wykorzystanych źródeł świadczy o tym, że opracowanie zaprezentowanych przez Autora twierdzeń i poglądów nie zostało poprzedzone odpowiednio gruntownymi badaniami, połączonymi ze staranną kwerendą, analizą, a następnie wykorzystaniem źródeł. Z tego powodu w wielu miejscach wywodu prowadzonego w monografii brakuje wszechstronnej i kompleksowej prezentacji poglądów przedstawicieli nauki prawa w odniesieniu do analizowanych zagadnień, na czym cierpi kompletność rozważań. Doskonałym tego przykładem jest rozdział III, obejmujący rozważania poświęcone charakterowi prawnemu analizowanego powództwa, w ramach których konieczna wręcz wydaje się dogłębna analiza powództwa o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa oraz powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, oparta na poglądach prezentowanych w nauce i orzecznictwie; tymczasem Habilitant, bez przeprowadzania takiej analizy, opowiada się za kształtującym charakterem powództwa, jednocześnie odrzucając koncepcję uznającą jego ustalający charakter.

Niezwyczajnie istotnym zarzutem jest również to, że przedstawione w monografii rozważania mają charakter bardzo zwięzły i syntetyczny, żeby nie powiedzieć pobieżny i nazbyt ogólny. Trudno uznać recenzowaną pracę za wyczerpujące opracowanie tematu na poziomie oczekiwanym od osiągnięć habilitacyjnych, gdyż brakuje w niej właściwej dla takich osiągnięć dogłębnej, szczegółowej i wnikliwej analizy naukowej. Jest to o tyle zaskakujące, że sam Habilitant w autoreferacie stwierdza zasadnie, że analizowana problematyka to „niezwykle obszerna materia”.

Należy również zauważyć, że rozdział VIII, zawierający uwagi poświęcone wskazaniu, jak analizowana instytucja jest uregulowana w kilku wybranych państwach, nie zawiera jednocześnie wniosków co do możliwych zmian lub inspiracji dla prawa krajowego. Pewne odniesienia do regulacji polskich można odnaleźć co prawda w uwagach wieńczących monografię, ale budzą one pewien niedosyt. Ponadto, trudno oprzeć się wrażeniu, że rozdział obejmujący analizę prawnoporównawczą nie został umieszczony w odpowiednim miejscu monografii. Należy także zauważyć, że Habilitant w żaden sposób nie uzasadnia wyboru obcych systemów prawnych, którymi zajął się w rozdziale VIII. Jedynie w odniesieniu do prawa niemieckiego znalazło się na wstępie odpowiednie wytłumaczenie; odpowiednich argumentów brakuje zaś, jeśli chodzi o pozostałe porządki prawne (czeski, austriacki, francuski, szwajcarski i holenderski). Ponadto, nie sposób nie zwrócić uwagi na zdawkowy wręcz charakter rozważań – wystarczy zauważyć, że fragment poświęcony prawu holenderskiemu (podrozdział 8.6.) liczy nie więcej niż pół strony i na próżno w nim szukać

uwag istotnych z perspektywy przedmiotowej instytucji i zauważalnie wzbogacających jej analizę.

Zauważalną niedoskonałością monografii Habilitanta jest to, że nie rozpoczyna On poszczególnych rozdziałów żadnym wprowadzeniem i nie kończy ich wnioskami częściowymi, co porządkowałoby lekturę opracowania i ułatwiałoby czytelnikowi ustalenie Jego stanowiska w poszczególnych obszarach badanego zagadnienia. Zastrzeżenie to wydaje się tym bardziej zasadne, że w podsumowaniu Autor nie eksponuje najważniejszych wniosków płynących z poszczególnych fragmentów swojego opracowania, lecz dokonuje bardzo ogólnej syntezy rozważań, a następnie skupia się na postulatach *de lege ferenda*.

Ostatnie, ale z pewnością nie mniej istotne zastrzeżenie, dotyczy występujących w monografii nieścisłości merytorycznych, wśród których można wymienić w szczególności to, że:

- 1) Habilitant posługuje się nomenklaturą procesową, która nie obowiązuje od ponad 10 lat – w rozdziale III, pkt 6.3 mowa jest bowiem o udziale „organizacji społecznych”, choć na skutek nowelizacji dokonanej w 2012 r. pojęcie to zastąpiono sformułowaniem „organizacja pozarządowa”;
- 2) Habilitant nie zachowuje konsekwencji, jeśli chodzi o charakter przypisywany powództwu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym - uznaje on bowiem, że jest to zarówno za „*sui generis powództwo o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego*” (s. 60, 66), jak i „*jedno z powództw o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego*” (s. 111), a przecież stwierdzenia te reprezentują różne znaczenia;
- 3) Habilitant wymienia wśród skutków prawnych powstających w związku z wniesieniem każdego pozwu, w tym również z wytoczeniem powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, „*lis pendens*” (s. 144), choć zawisłość sporu jest podstawowym skutkiem doręczenia odpisu pozwu (art. 192 pkt 1 KPC).

IV. Istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Przechodząc do oceny aktywności naukowej ujętej w art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, należy w pierwszej mierze wskazać, że aktywność ta ma być istotna oraz realizowana w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej czy instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Ocena spełnienia przez kandydata do stopnia doktora habilitowanego ww. kryterium wymaga zatem stwierdzenia dwóch przesłanek: po pierwsze - istotnego charakteru aktywności naukowej, po drugie - prowadzenia części

aktywności poza jednostką macierzystą, przy czym aktywność ta powinna być realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności w ośrodku zagranicznym.

A. Istotny charakter działalności naukowej

Przechodząc do oceny aktywności naukowej Habilitanta z perspektywy jej „istotnego” charakteru należy w pierwszej kolejności wskazać, że dorobek naukowy dr. Jarosława Stasiaka obejmuje, poza monografią wskazaną jako monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, łącznie (tj. przed i po obronie doktoratu) dwadzieścia sześć publikacji z tym, że sześć z nich stanowi dorobek powstały przed uzyskaniem stopnia doktora, zaś jedna jest skróconą wersją rozprawy doktorskiej. Na tak ujęty dorobek składają się dwie monografie autorstwa Habilitanta, w tym jedna będąca skróconą wersją Jego rozprawy doktorskiej. Ponadto, dr Jarosław Stasiak jest autorem: sześciu rozdziałów w monografiach wieloautorskich i dziesięciu artykułów w czasopismach naukowych oraz współautorem: jednego rozdziału w monografii wieloautorskiej i sześciu artykułów w czasopismach naukowych. W dorobku Habilitanta znajduje się również komentarz do osiemnastu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, który ukazał się w opracowaniu wieloautorskim.

Ww. publikacje dr Jarosław Stasiak podzielił na pięć następujących obszarów badawczych, wśród których wskazał:

- I. szeroko rozumiane postępowanie cywilne, w ramach którego Habilitant wymienia:
 - 1) artykuł: *„Dodatkowe wymogi formalne pozwu i wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego związane ze stanem zagrożenia epidemiologicznego”*, Acta Iuridica Resoviensia 2023, Tom 43, nr 125, s. 102-110 (9 stron),
 - 2) rozdział w monografii: *„Kaucja aktoryczna a zasada równości w KPC”*, [w:] księga pamiątkowa *„Symbolae Andreae Marciniak Dedicatae”*, red. J. Jagiela, R. Kulski, Warszawa 2022, s. 829-839 (11 stron),
 - 3) monografię: *„Skarga nadzwyczajna w postępowaniu cywilnym”*, Warszawa 2021, ss. 109,
 - 4) artykuł: *„Die außerordentliche Klage, das neue Anfechtungsmittel im polnischen Zivilverfahren”*, Jahrbuch für Ostrecht 2020, tom 61, s. 149-163 (14 stron),
 - 5) komentarze do 18 przepisów: [w:] *Komentarz do nowelizacji Kodeksu Postępowania Cywilnego, kosztów sądowych w sprawach cywilnych, dochodzeniu roszczeń w*

postępowaniu grupowym i przepisów przejściowych, red. dr hab. T. Zembrzusi prof. UW, Warszawa 2020, (łącznie 65 stron),

- 6) artykuł: „*Skarga do sądu jako element kontroli zewnętrznej w sektorze zamówień publicznych na skarga nadzwyczajna*”, *Finanse Komunalne* 2019, nr 7-8, s. 78-84 (7 stron),
 - 7) monografię: „*Zwolnienie od kosztów sądowych*”, Warszawa 2010, ss. 223,
 - 8) artykuł: „*Die Neuregelung der Befreiung von Gerichtskosten in Polen*”, *Osteuropa Recht* z 2007 r. (współautor – R. Fabisch), s. 48-54 (7 stron),
 - 9) artykuł: „*Adwokat z urzędu w niemieckim postępowaniu cywilnym*”, *Palestra* 2007, nr 11-12, (4 strony),
 - 10) artykuł: „*Wynagrodzenie adwokata za reprezentację strony w procesie cywilnym w Niemczech*”, *Palestra* 2004, nr 11-12 (9 stron),
 - 11) artykuł: „*Die Rechtsmittel im polnischen Zivilverfahren*”, *Jahrbuch für Ostrecht* 2003, tom 44, (współautor – M. Michalska- Marciniak), s. 295-307 (13 stron),
 - 12) artykuł: „*Die Zustellungen im polnischen Zivilfahren*”, *Kieler Ostrecht Notizen* 2001, nr 1, s. 13-15 (3 strony),
 - a. rozdział w monografii: „*Zbywanie i oddawanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości należących do podmiotów publiczno-prawnych- doświadczenia z czasów pandemii i ich aktualność po jej zakończeniu*”, [w:] *Cyfryzacja - informatyzacja - cyberbezpieczeństwo. Perspektywy, szanse i zagrożenia dla administracji publicznej*, red. D. Skoczylas, P. Świtał, Radom-Szczecin 2023 (publikacji tej Habilitant nie dołączył i dlatego nie jest ona uwzględniana w ocenianym dorobku);
- II. szeroko pojęte prawo prywatne, w ramach którego Habilitant wymienia:
- 1) artykuł: „*Artykuł 15 § 1 KSH a poręczenie wekslowe*”, *Prawo Spółek* 2005, nr 11, s. 47-49 (3 strony),
 - 2) rozdział w monografii: „*Skutki cywilnoprawne uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego związanych z przebudową miasta*”, [w:] „*Miasto w budowie prawne problemy inwestycji komunalnych*”, red. M. Sakowska-Baryła, M. Górski, Warszawa 2016, s. 55-65 (11 stron),
 - 3) artykuł: „*Samodzielność gminy i konstytucyjne zasady ustrojowe a realizacja uprawnień wynikających z art. 36 ust. i Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*” (współautor - M. Sakowska-Baryła), *Przedsiębiorczość i Zarządzanie* 2017, Tom XVIII, z. 2, cz. 1, s. 219-233 (14 stron),

- 4) rozdział w monografii: *„Problemy prawne dotyczące nieruchomości warstwowych na przykładzie Miasta Łodzi”* (współautor – R. Budzisz), Warszawa 2022, s. 117-140 (24 strony),
 - 5) artykuł: *„Dopalacze - legalne narkotyki- substancje zagrażające życiu i zdrowiu- Postawa Administracji Publicznej, zwalczanie czy kontrola?”* (współautor - S. Matyjek) *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Iuridica* 2023- numer specjalny, s. 315-323 (9 stron),
 - 6) rozdział w monografii: *„Uzgodnienie księgi wieczystej prowadzonej dla lokalu”*, [w:] *„Nabywanie lokali teraźniejszość i perspektywy”*, red. A. Kaźmierczyk, E. Badura, Warszawa 2024, s. 161-168 (8 stron),
- III. szeroko pojmowane prawo administracyjne procesowe i materialne, w ramach którego
Habilitant wymienia:
- 1) rozdział w monografii: *„Możliwości reprezentowania przez wspólnotę mieszkaniową właścicieli lokali w postępowaniu administracyjnym - postulaty de lege ferenda”*, [w:] *„Własność lokali. Teraźniejszość i perspektywy”*, red. A. Kaźmierczyk, E. Badura, Warszawa 2020, s. 279-287 (9 stron),
 - 2) artykuł: *„Czynności organu administracji publicznej podejmowane po otrzymaniu skargi do WSA”* (współautor - P. Kowalczyk). *Studia Prawnoustrojowe* 2022, nr 58, s. 251-266 (16 stron),
 - 3) artykuł: *„Aktualna regulacja użytkowania dronów w prawie polskim - ocena i postulaty de lege ferenda”* (współautor - W. Stańczak) *Annales Universitatis Mariae Curie Skłodowska, Sectio G.* 2023, Vol. LXX, 2, s. 171-182 (12 stron),
 - 4) artykuł: *„Problem niedofinansowania administracji lokalnej w zakresie zadań własnych oraz zleconych i możliwości jego rozwiązania”*, *Zeszyty Prawnicze UKS W* 2024, Tom 24, nr I, s. 51-61 (10 stron),
- IV. prawo międzynarodowe, w szczególności prawa człowieka, w ramach którego
Habilitant wymienia:
- 1) rozdział w monografii: *„Skuteczność gwarancji szybkości postępowania cywilnego i administracyjnego w kontekście spełnienia przez Polskę wymogów art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka”*, [w:] *„System ochrony praw człowieka pierwszej generacji wobec nowych wyzwań cywilizacyjnych”*, red. J. Jaskiernia i K. Spryszak, Toruń 2023, s. 835-844 (10 stron),
 - 2) artykuł: *“The Impact of Art. 25 of the European Social Charter on the Protection of Claims of Employees in the Event of the Insolvency of Their Employer in the Polish*

Law”, Eastern European Journal of Transnational Relations, 2023 vol. 7 no., s. 87-96 (10 stron),

- 3) rozdział w monografii: „*Orzecznictwo ETPCz na podstawie art. 1 Protokołu nr 1 a zmiany w prawie polskim*”, [w:] „*Efektywność krajowych i międzynarodowych systemów ochrony praw człowieka drugiej generacji*”, red. J. Jaskiernia, K. Spryszak, Toruń 2024, s. 220-227 (8 stron).

- A. W żadnym z ww. obszarów badawczych dr Jarosław Stasiak nie wymienia artykułu: „*Das neue polnische Auslaendergesetz*”, Jahrbuch für Ostrecht 2004, tom 45, s. 339-350 (12 stron), który został uwzględniony przez habilitanta w przedkładanych publikacjach).

Przedstawiony przez Habilitanta dorobek publikacyjny, w szczególności ten uzyskany po nadaniu stopnia naukowego doktora, mierzony całkowitą liczbą publikacji, jest w moim przekonaniu dorobkiem nie spełniającym oczekiwań stawianych kandydatom do habilitacji w zakresie nauk prawnych. Dorobek ten trudno uznać za satysfakcjonujący zwłaszcza, jeśli weźmiemy pod uwagę znaczny czas aktywności naukowej Habilitanta – czy to w ogólności (początki aktywności sięgają roku 2001), czy tylko po uzyskaniu stopnia doktora (tj. po roku 2009). Co więcej, uwagę zwraca nie tylko stosunkowo niewielka liczba publikacji, ale również ich niewielka objętość. W tym kontekście warto zauważyć, że średnia objętość opracowań monograficznych nie jest obszerna (dwie z monografii liczą 223 strony, zaś jedna z nich – 109), zaś objętość rozdziałów w monografiach oraz artykułów rzadko przekracza pół arkusza wydawniczego.

Oceniając wybór publikatorów naukowych wskazać należy, że w dorobku Habilitanta nie ma właściwie żadnych prac w periodykach, w których prace procesualistów cywilnych są tradycyjnie obecne. Mowa tu o: Polskim Procesie Cywilnym, Przeglądzie Sądowym, Europejskim Przeglądzie Sądowym, czy Monitorze Prawniczym. Jeśli można w tym zakresie zasugerować zmiany wyborów naukowych Habilitanta, życzyć wypada skierowania aktywności pisarskiej ku publikacjom w czasopismach naukowych bardziej poczytnych i uznanych.

Uznając jednak, że o wartości dorobku nie przesądza ani liczba przedłożonych prac, ani też publikacja w takim czy innym czasopiśmie, ale ich jakość merytoryczna, należy dokonać oceny przedłożonego dorobku - zarówno co do wyboru obszarów badawczych, jak i w kontekście ich merytorycznej zawartości.

Jeśli chodzi o wybór obszarów badawczych, Habilitant w swoim wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dokonał

podziału wskazanych publikacji w sposób odpowiadający obszarom prowadzonej przez siebie działalności naukowej. Wskazanie głównych obszarów badawczych powinno pozwolić na wyeksponowanie kluczowych tematów, w ramach których Habilitant prowadzi badania i osiąga znaczące wyniki w dyscyplinie, w której ubiega się o habilitację. Tymczasem dr Jarosław Stasiak, wyróżniając obszary swojej działalności badawczej, nie wskazał konkretnych wątków tematycznych, lecz całe dziedziny prawa takie jak: 1) „szeroko rozumiane postępowanie cywilne”, 2) „szeroko pojęte prawo prywatne”; 3) „szeroko pojmowane prawo administracyjne procesowe i materialne”; 4) „prawo międzynarodowe, w szczególności prawa człowieka”. Powodu tak szerokiego ujęcia obszarów badawczych upatruję w tym, że problematyka, którą Habilitant zajmował się w swojej dotychczasowej działalności badawczej jest nadmiernie zróżnicowana i nie pozwala na wyróżnienie kilku głównych i wewnętrznie spójnych tematów badawczych. Nie sposób dostrzec w szczególności przemyślanego doboru kolejnych, nowych tematów, a w rezultacie – konsekwentnego i racjonalnego rozwoju prowadzonych badań naukowych.

Pozostając w temacie obszarów badawczych wskazanych przez Habilitanta nie można pominąć również tego, że „szeroko rozumiane postępowanie cywilne” wyróżnia On jako główny obszar swoich badań, zaś pozostałe obszary określa mianem „dodatkowych”. Tymczasem mniej niż połowa Jego dorobku została poświęcona zagadnieniom prawa cywilnego procesowego, w ramach którego Habilitant ulokował swoje główne osiągnięcie naukowe, będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Problematyka mieszcząca się w obszarze prawa postępowania cywilnego stanowi przedmiot jedynie: trzech oszczędnych w treści monografii, ośmiu krótkich artykułów i dwóch zwięzłych rozdziałów w monografiach wieloautorskich (pięć z tych publikacji ukazało się przed otrzymaniem przez Habilitanta stopnia doktora, a jedna z nich stanowi skróconą wersję rozprawy doktorskiej). Ponadto, niewiele w tym obszarze osiągnięć znaczących - o charakterze nowatorskim, zauważalnie pogłębiających i rozwijających stan wiedzy, a tym samym wywierających znaczny wpływ na rozwój nauki postępowania cywilnego.

Jeżeli zaś chodzi o zawartość merytoryczną publikacji składających się na dorobek Habilitanta, większość z nich ma niezwykle wręcz zwięzły i syntetyczny charakter. W wielu z tych publikacji brak jest dogłębnej, szczegółowej i wnikliwej analizy naukowej pozwalającej na wyczerpujące opracowanie poruszanych zagadnień.

Kontynuując ocenę aktywności publikacyjnej Habilitanta należy zauważyć, że w Jego dorobku nie ma rozdziałów w systemach prawa procesowego, zaś udział w księgach jubileuszowych i pamiątkowych ogranicza się do jednego tylko opracowania. Ponadto,

Habilitant nie ma również w dorobku redakcji ani współredakcji opracowań zbiorowych, które - wykraczając poza indywidualny dorobek publikacyjny, mogłyby wzmocnić Jego aktywność naukową. Ponadto, relatywnie znaczna część publikacji (ok 25%) składających się na dorobek Habilitanta nie została napisana przez Niego samodzielnie, lecz powstała we współautorstwie, co poddaje w wątpliwość samodzielność naukową Habilitanta.

Dokonując oceny aktywności naukowej Habilitanta należy zwrócić uwagę również na to, że nie brał On udziału w pracach żadnego zespołu badawczego realizującego projekt finansowany w drodze konkursu krajowego lub zagranicznego, ani też zespołu badawczego realizującego inne projekty naukowe. Nie uczestniczył również w pracach zespołów oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny.

W świetle powyższych uwag nie sposób uznać dorobku naukowego wskazanego przez dr. Jarosława Stasiaka za istotną aktywność naukową. Twierdzenie to zachowuje szczególną aktualność w kontekście nauki prawa procesowego cywilnego, w ramach której poglądy Habilitanta raczej rzadko pojawiają się w bieżącej dyskusji nad kluczowymi zagadnieniami procesowymi.

Powyższej konkluzji nie zmienia zasadniczo pozytywna ocena tej sfery aktywności naukowej Habilitanta, na którą składa się aktywność konferencyjna. Dr Jarosław Stasiak brał udział w dwudziestu jeden konferencjach naukowych, podczas których wygłosił referaty naukowe. Ponadto, był członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych w dwóch konferencjach naukowych. Warto przy tym zauważyć, że aktywność konferencyjna Habilitanta, podobnie jak Jego działalność publikacyjna, w niewielkim tylko stopniu obejmuje postępowanie cywilne (w tym zakresie można odnotować jedynie sześć wystąpień).

B. Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Odnosząc się do drugiej ze wspomnianych przesłanek należy stwierdzić, że art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wyklucza możliwość nadania stopnia doktora habilitowanego osobie, która wykazuje się aktywnością naukową w jednym tylko ośrodku naukowym. Od Habilitanta wymaga się bowiem aktywności naukowej w więcej niż jednym ośrodku (a więc w co najmniej dwóch ośrodkach), w tym zwłaszcza w ośrodku zagranicznym. Mobilność naukowa jest zatem aktualnie warunkiem koniecznym do uzyskania stopnia doktora habilitowanego

Spoglądając z tej perspektywy na aktywność naukową, którą wykazuje się dr Jarosław Stasiak, należy odnotować odbycie:

- 1) stażu naukowego w Katedrze Badań nad Rozwojem Państwa i Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (1 listopada 2023 r. – 31 stycznia 2024 r.)

oraz

- 2) stażu naukowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Radomskiego im. Kazimierza Puławskiego (1 marca 2024 r. – 30 czerwca 2024 r.).

Tę sferę aktywności należy ocenić pozytywnie.

W dorobku Habilitanta brakuje jednak stażu w ośrodku zagranicznym. Ponadto, w ramach swojej działalności naukowej Habilitant nie uczestniczył w żadnej innej formie aktywności międzynarodowej – nie brał zwłaszcza udziału w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych.

Reasumując należy przyjąć, że aktywności naukowej wskazanej przez dr. Jarosława Stasiaka nie można uznać za aktywność spełniającą wymóg realizacji w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

C. Inne obszary aktywności Habilitanta

Na koniec warto zauważyć, że Habilitant podaje również inne aktywności takie jak: aktywność dydaktyczną oraz aktywność popularyzatorską. Z recenzenckiego obowiązku aktywności te odnotowuję i oceniam pozytywnie, lecz stwierdzam jednocześnie, że nie mają one wpływu na realizację przesłanki, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Aktywności te, mieszczące się w szeroko rozumianej aktywności akademickiej, nie mogą bowiem zostać uznane za „aktywność naukową”.

V. Konkluzja

Podsumowując zawarte w niniejszej recenzji uwagi i oceny stwierdzam, że:

- 1) monografia pt. *Pozew i powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym*, wskazana przez Habilitanta jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 a ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, nie spełnia przesłanki znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny nauki prawne;
- 2) wskazana przez Habilitanta aktywność naukowa, zwłaszcza publikacyjna, nie może być uznana za istotną aktywność naukową, o której mowa w art. 219 ust. 3;
- 3) Habilitant nie wykazał się aktywnością naukową realizowaną w zagranicznym ośrodku naukowym.

Biorąc pod uwagę powyższe uznaję, że Pan dr Jarosław Stasiak nie spełnia warunków potrzebnych do nadania mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

A. Kosiński